

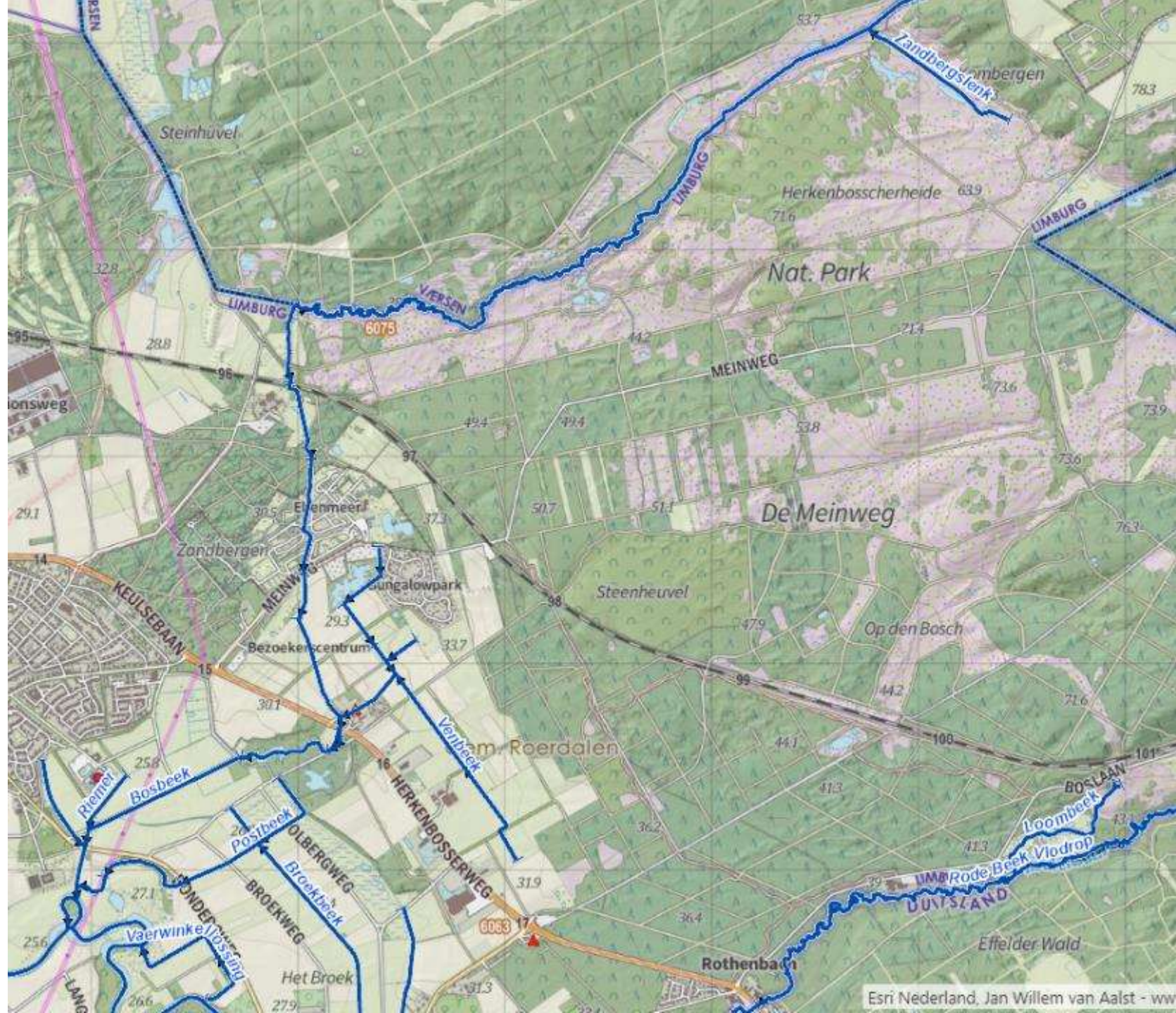
Waterkwaliteit (macrofauna) van de Bosbeek

Harry Tolkamp
Monique Korsten
Barend van Maanen

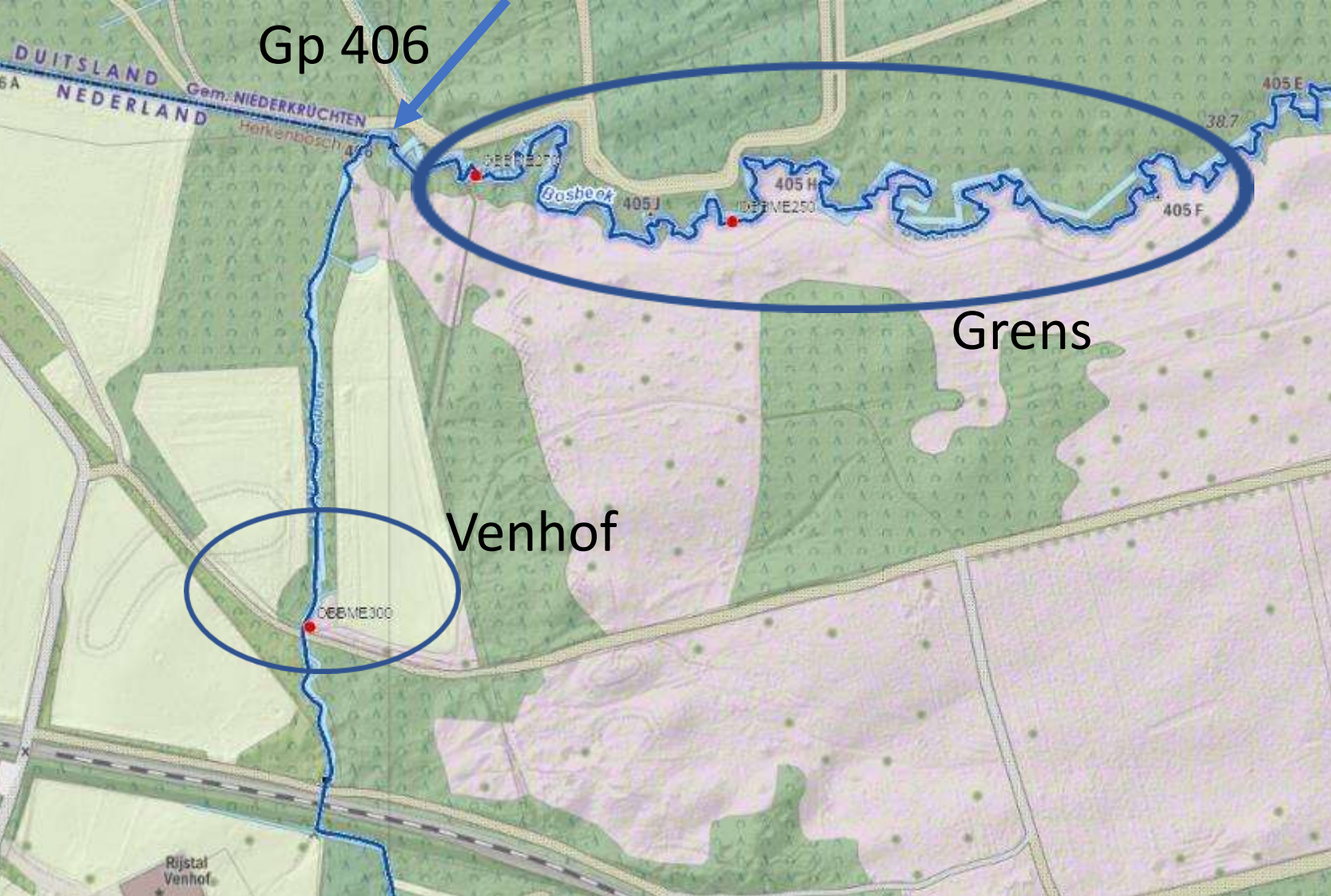
Meinweg Ecotop 15 oktober 2022

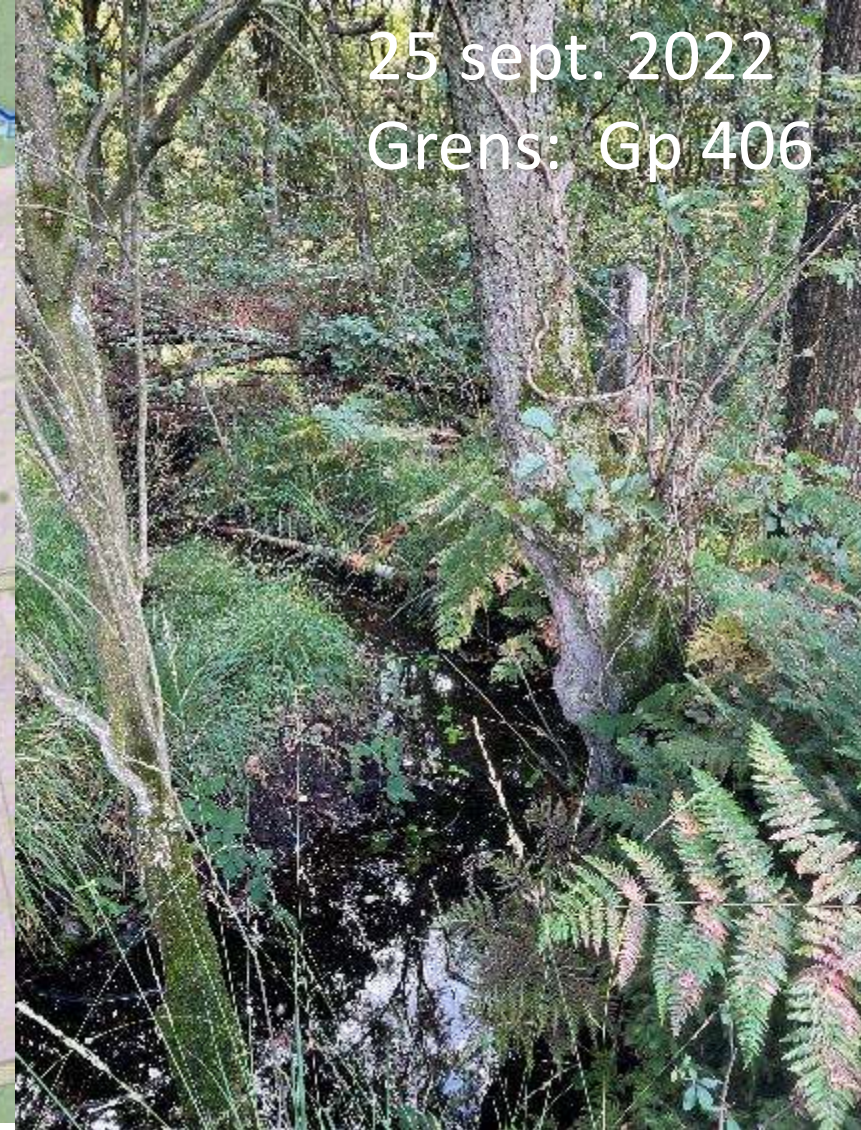

25 sept. 2022
Grens: Gp 406

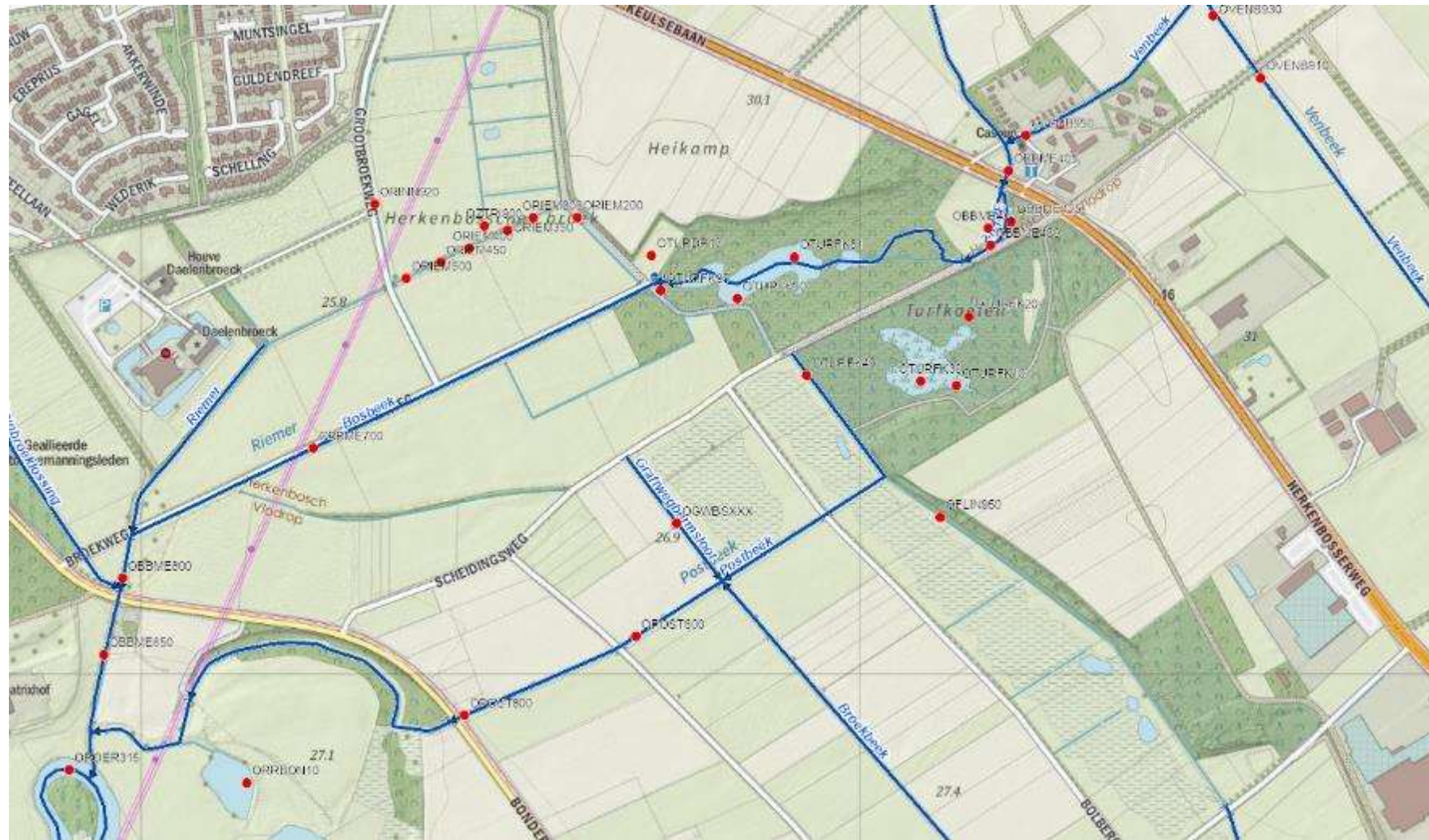

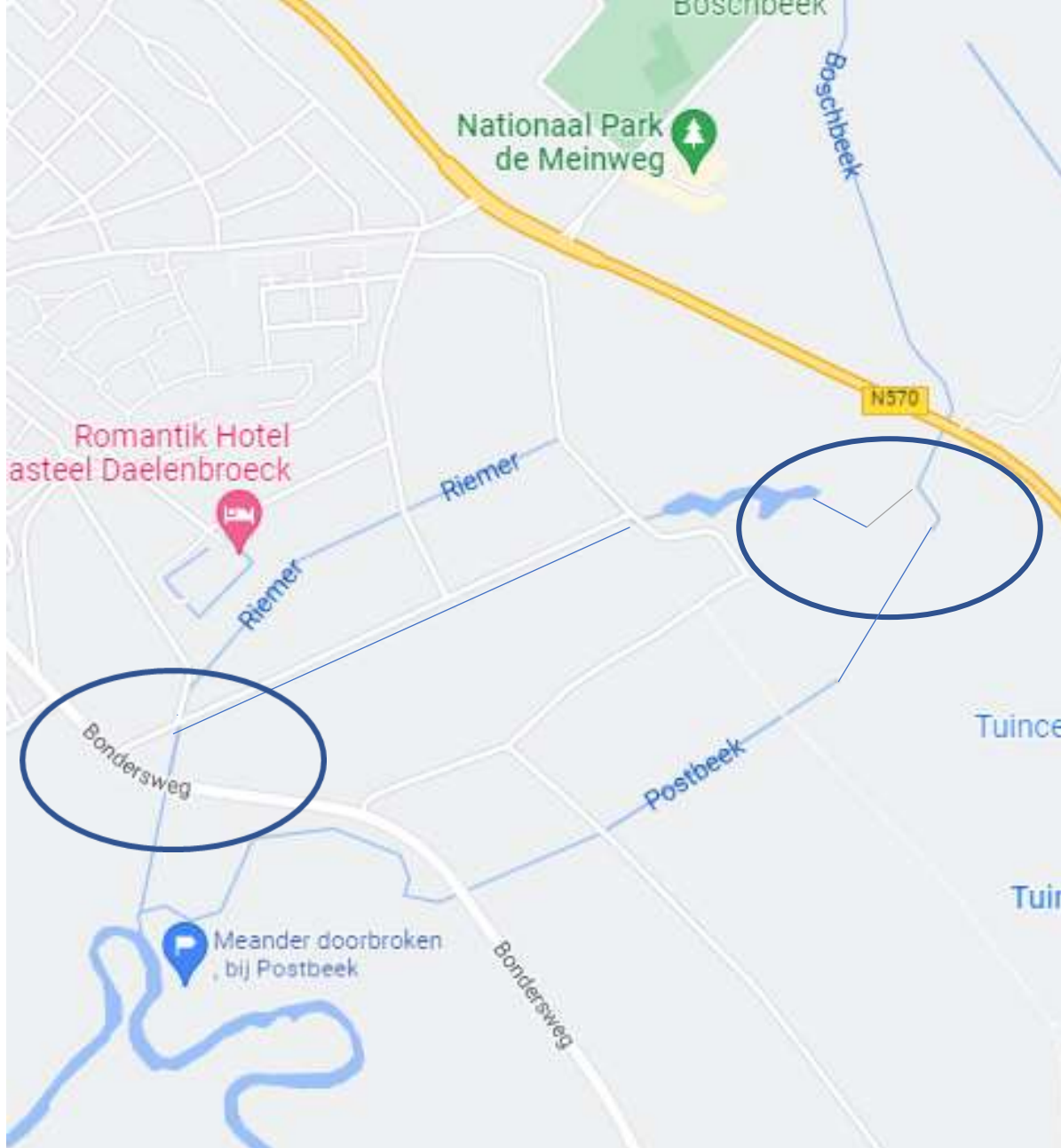

Bosbeek Venhof

Bondersweg

Turfkoelen

Bosbeek Bondersweg

Venbeek

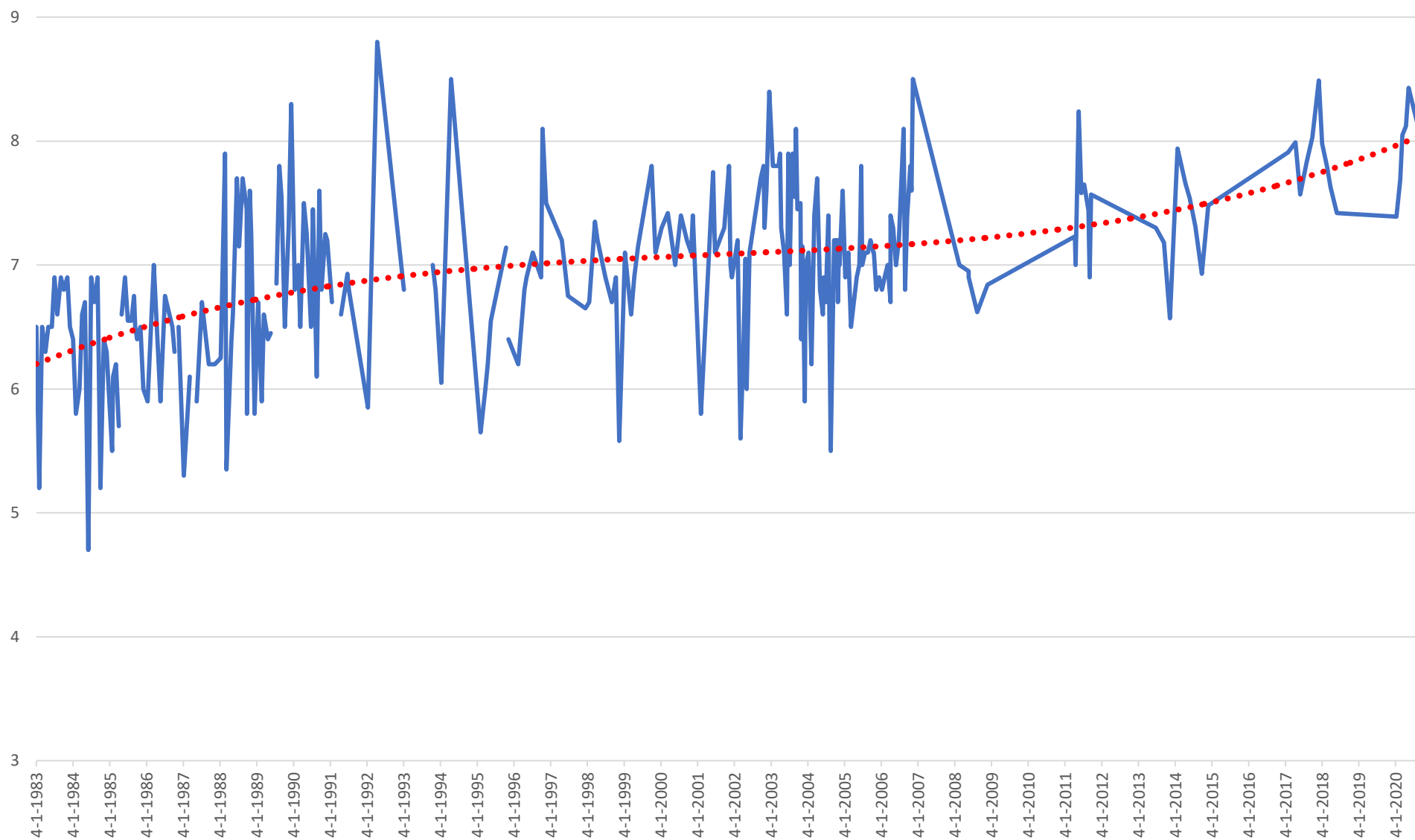

Waterkwaliteit, fysisch-chemisch

- Zuurgraad (pH)
- Elektrisch geleidingsvermogen (EGV)
- Stikstof (ammonium, nitraat)
- Fosfor (ortho fosfaat)
  - Bovenloop : Grens + Venhof
  - Middenloop: Koezoep/Venbeek/Turfkoelen
  - Benedenloop: Bondersweg

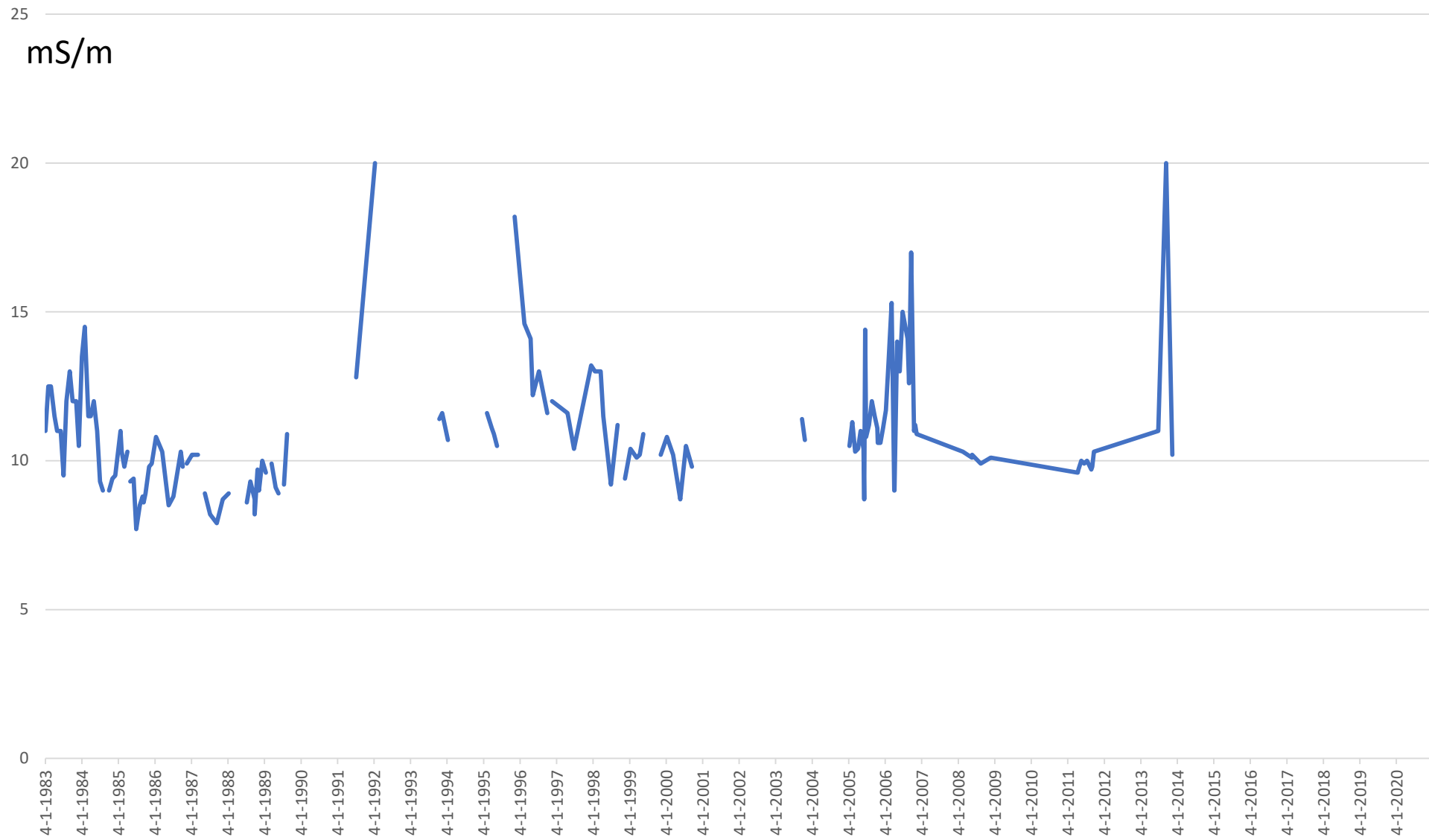

pH Venhof

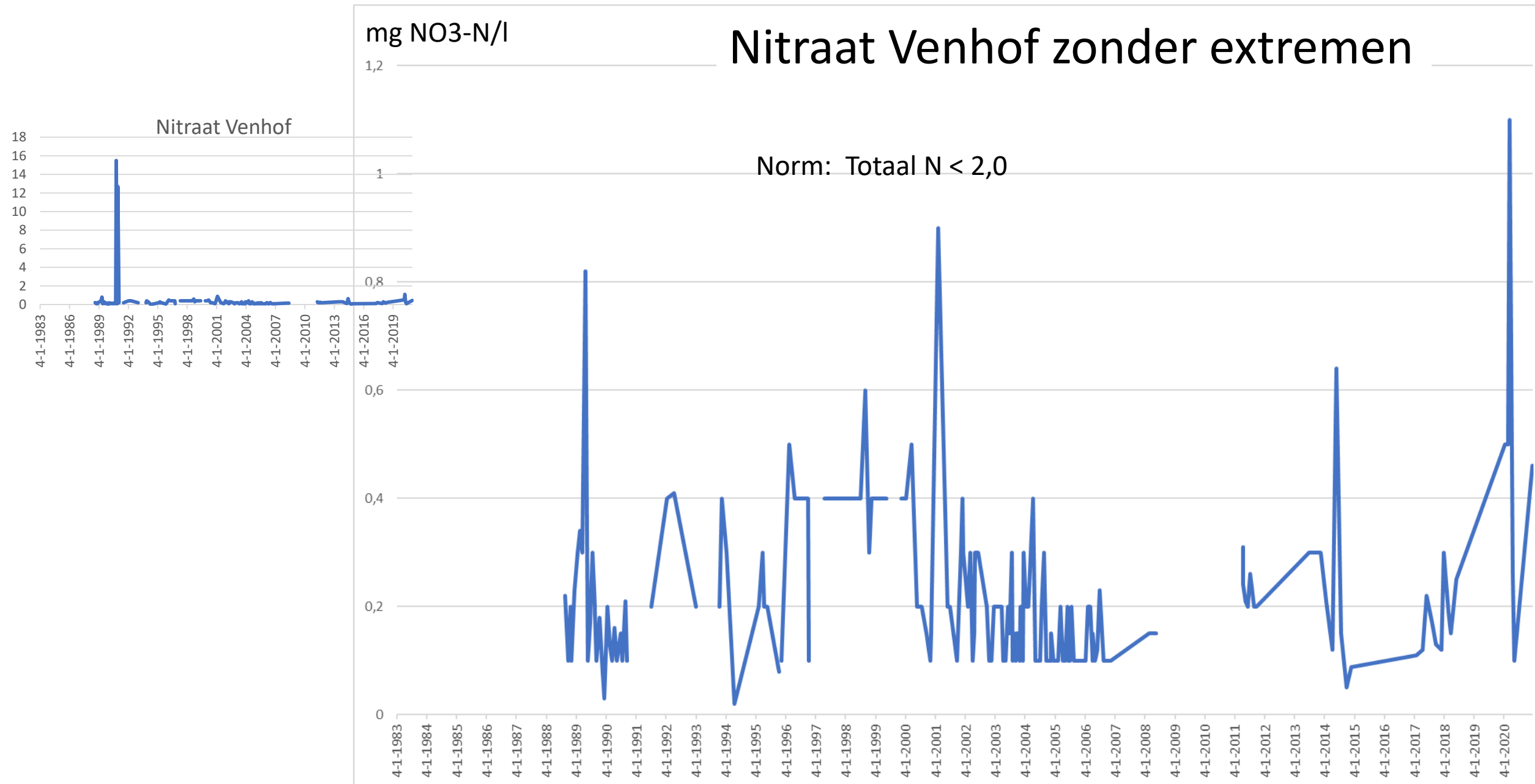

EGV Venhof

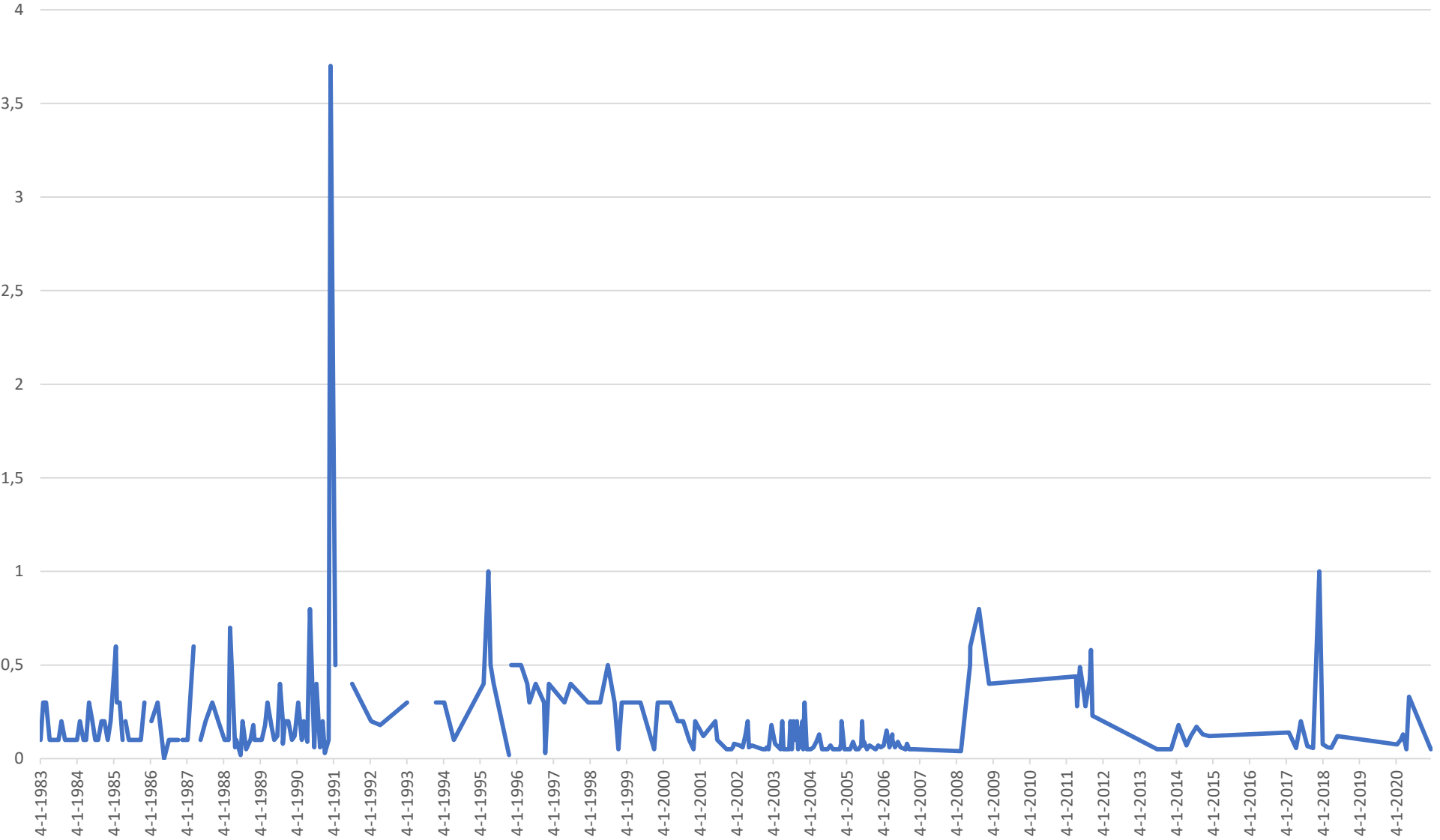

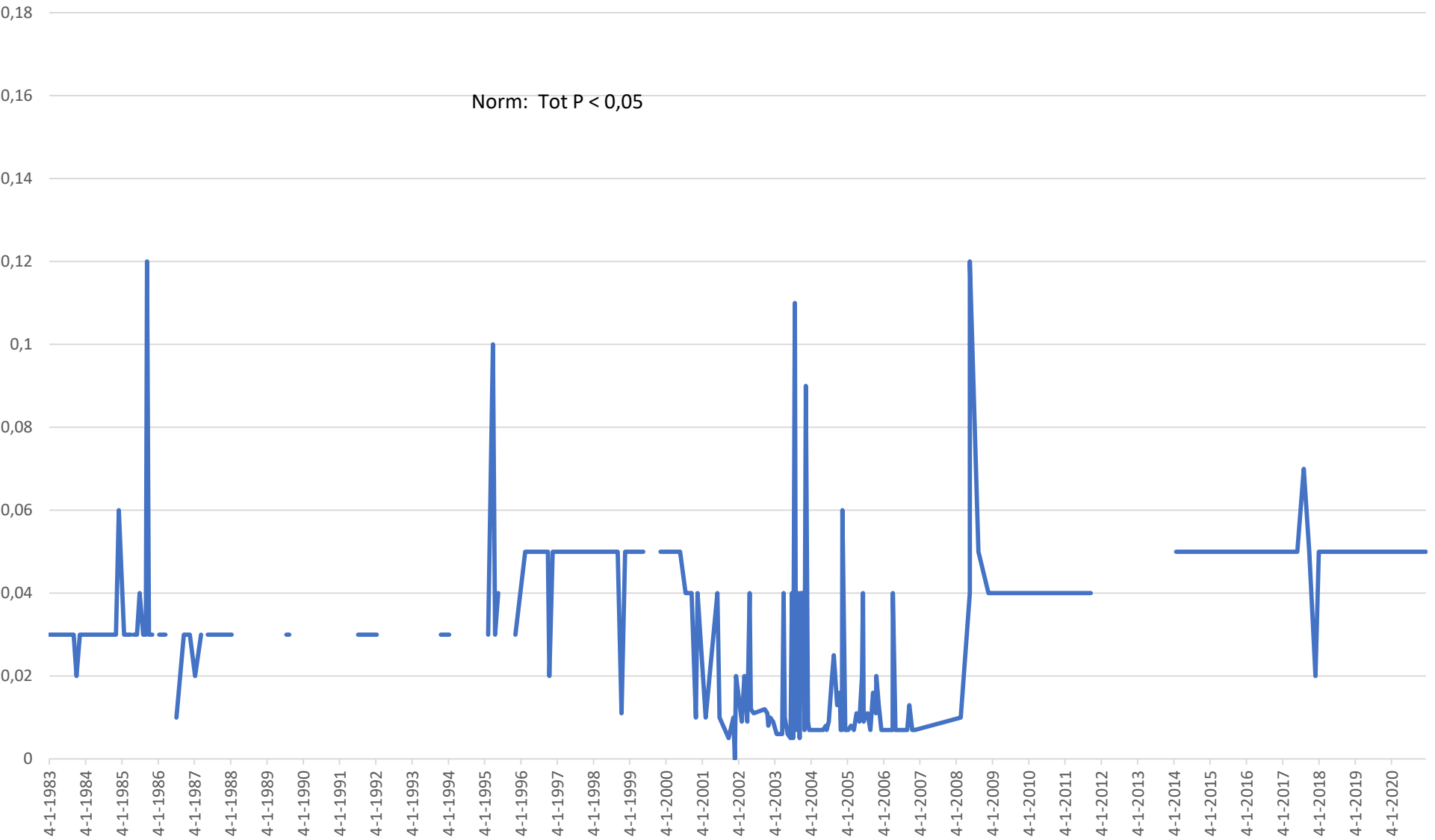
mg NH4-N/l

Ammonium Venhof

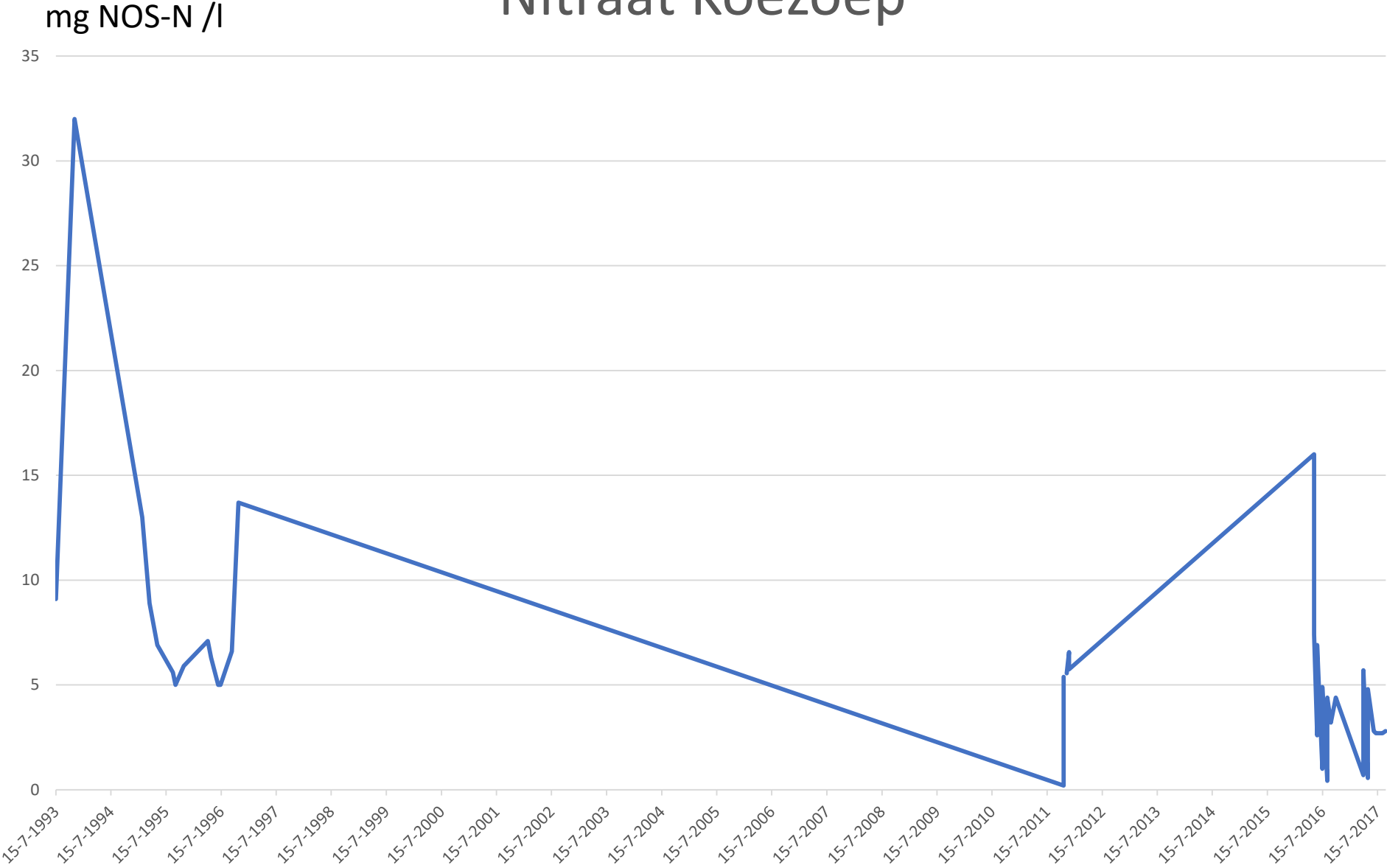
mg PO4-P /l

Ortho-Fosfaat Venhof

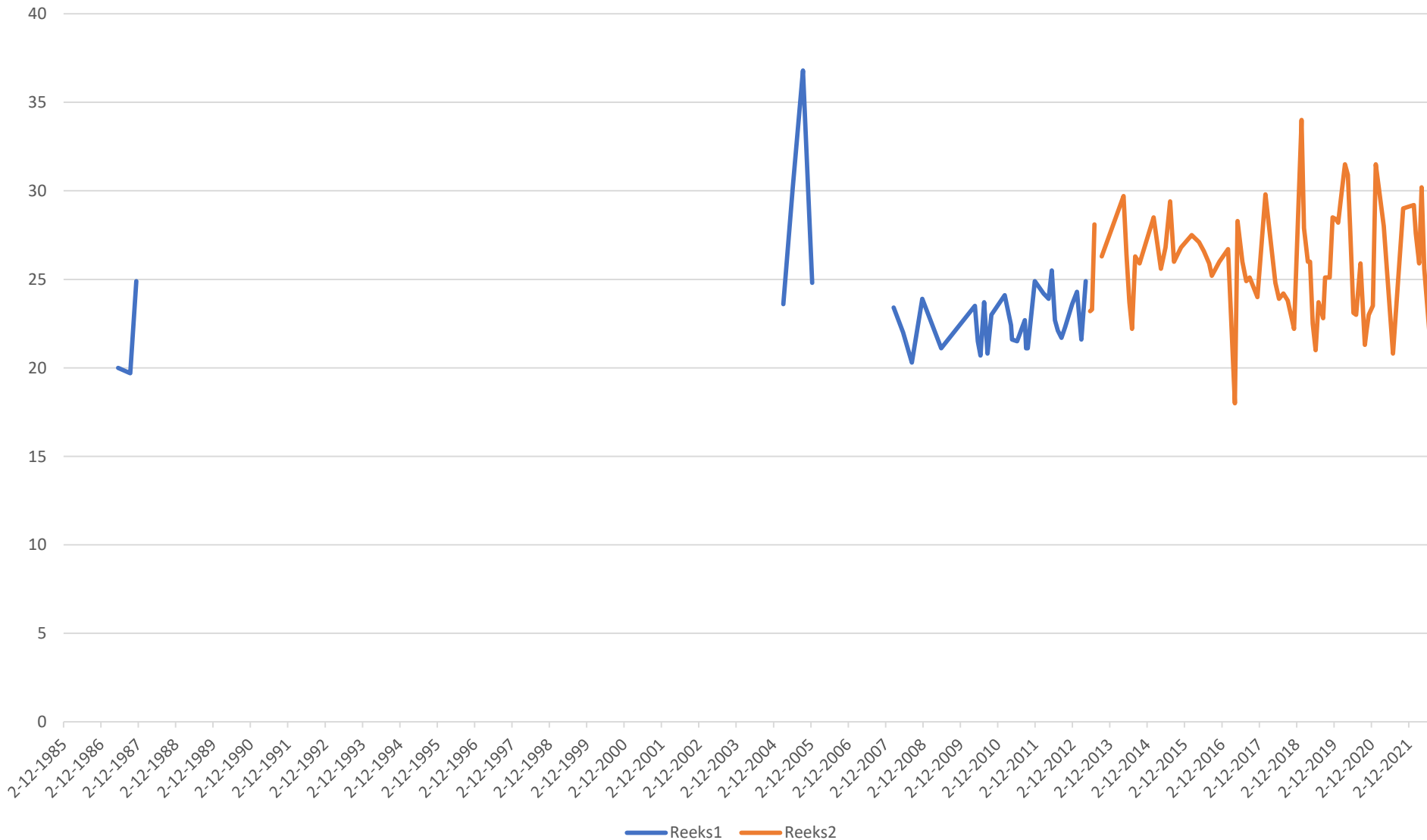

Nitraat Koezoep

mS/m

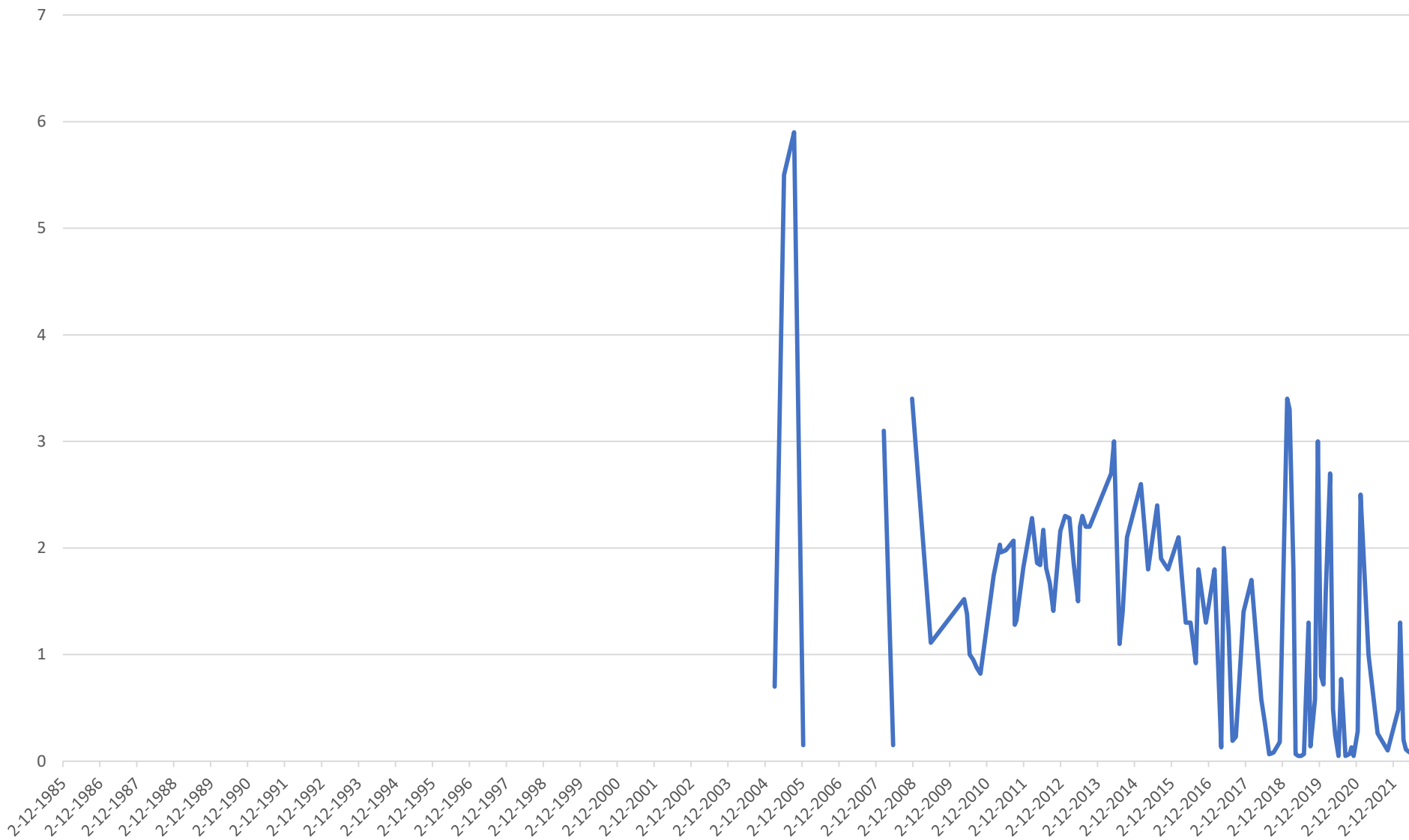
EGV Bondersweg

mg NO₃-N/l

Nitraat Bondersweg

Waterkwaliteit: Fysisch-chemisch

- Bovenloop : Kwelwater van oligo-ionische kwaliteit; lage EGV (10-15), lage N (0,1 – 0,4) , lage P (meestal < detectie limiet); niet verontreinigd; sedert 2000 stijgt de pH.
- Middenloop: hoger EGV (25) , Nitraat (6,1) en ammonium gehalte (0,2) ; ortho P nog steeds laag (meestal < dl) ; invloed van landbouw.
- Benedenloop : EGV hoger (24); nitraat (1,4); ortho P: ook meestal < dl. Wel invloed landbouw te zien.

Veel **zeldzame en zeer zeldzame** soorten na 2020 verdwenen !

- *Baetis niger*: Geforkte tweeder: “Geforkter Zweiadereintagsfliege”
- *Paraleptophlebia submarginata*: Middenvlekhaft: “Mittelfleckeintagsfliege”
- *Leptophlebia marginata*: Bruintiphaft: “Brauntipeintagsfliege”
- *Leuctra nigra*: Zwarte naaldsteenvlieg; “Schwartzter Nadelsteinfliege”
- *Hydatophylax infumatus*: schietmot/kokerjuffer : geen NL of D naam
- *Calopteryx virgo*: Beekjuffer: Blauflügel-Prachtlibelle
- *Cordulegaster boltonii*: Bronlibel: Zweigestreifter Quelljungfer

Baetis niger: Gevorkte tweeader

Zeer zeldzaam, gevoelig

Foto: Ars Tronto

Bosbeek, Venhof:

WL: 1980, 1981, 1982, 1986, 1988, 1994, 1995, 1997, 2000, 2002, 2003, 2005, 2011, 2014,

Sedert 1980 op 15 momenten aangetroffen met in totaal 90 exemplaren. Dat staat (nog) niet in waarneming.nl.

Wel 2016 (Daan Drukker, resp. Bram Koese) voor het laatst.

Gezocht door Tp in 2018, 2019, 2020, 2022 : geen Baetis aangetroffen in 21 bemonsteringen

foto: Bram Koese

Eiseler, Lanuv Arbeitsblatt 14

Kontrastreich gezeichnete aber noch nicht völlig ausgefärbte Larve, Lebendaufnahme

In meist pflanzenreichen Bächen und Flüssen

hoofdkenmerk: geen kieuwen aan het eerste segment, dus alleen aan segment 2-7 een kieuwpaar.

Daarnaast ook kenmerkende mandibels, pootbeharing, de vorm van de schubben

Paraleptophlebia submarginata: Middenvlekhaft

Zeldzaam, kwetsbaar

WL: 5 x aangetroffen; in totaal 38 ex.

Grens: 2000, 2020

Venhof: 1986, 2002, 2004

In waarneming.nl : geen meldingen van de Bosbeek naast die uit 2020 (WL)

Rote Liste D:
Häufig
Gleichbleibend

foto: Harry Tolkamp

Foto: Wim Langbroek

P. submarginata

Foto: Barend van Maanen

Foto: Willem Vergoossen

Leptophlebia marginata Bruintiphaft

Zeldzaam, kwetsbaar

Door WL: 20 keer aangetroffen met in totaal 564 ex.

Rote Liste D:
Mässig Häufig
Gleichbleibend
Starker Rückgang

Venhof: 1982, 1985, 1987, 1988, ,1989,1994, 1995, 1996, 1997, 2002, 2005, 2006, 2011; In 2020 nog 1 ex. (Tp)

Grens: 1980, 1981, 1982, 2001, 2006, Daarna niet meer

Waarneming.nl: 2016 en 2017 ;

Turfkoelen: nog in 5 bemonsteringen in 2020 (Tp)

25 Sept. 2022
Grens: Gp 406

Nemoura cinerea

Gewone beeksteenenvlieg

Algemeen

WL: >1980: 21 x met 2.406 ex.

Grens en Venhof t/m 2022

Nemoura (foto B. van Maanen)

Nemoura avicularis

Zeldzaam/kwetsbaar/Rode lijst

WL: > 1980: 11 x met 681 ex.

Grens en Venhof t/m 2006; 2020

Nemoura avicularis (foto: Daan Drukker)

Nemurella picteti (foto B.Eiseler)

Beeksteenvliegen Bachsteinfliegen

Rote Liste D:
Sehr häufig
Starke Abnahme
Starker Rückgang

Nemoura larf (jong) (foto: B. Eiseler)

Nemurella pictetii

Beeksteenvlieg / Bachsteinfliege

Vrij zeldzaam/kwetsbaar

WL: 1980 -1982 : 5 keer met 299 ex.

Grens en Venhof.

In 2020 : Grens 1 ex.

Foto: Barend van Maanen

Leuctra nigra: Zwarte naaldsteenvlieg

Zeer zeldzaam. Ernstig bedreigd

WL: sedert 1980: 22 maal aangetroffen met 2.135 ex.
Grens en Venhof: t/m 2006

Rote Liste D:

Sehr häufig
Starke Abnahme
Starker Rückgang

Foto: Willem Vergoossen

Leuctra nigra:
Zwarte naaldsteenvlieg

Foto's: Bram Koese

Veel kokerjuffers (Trichoptera)

groen: Turfkoelen en Bondersweg (11)
blauw: Venhof (6)
Oxyethira: niet meer na 2018 (22 uit 36)

- Limnephilus marmoratus 2020
- L. lunatus 2020 2020
- Micropterna sequax 2019
- Chaetopteryx villosa 2022 2020
- Grammotaulius nigropunctatus 2005
- Potamophylax cingulatus 2014
- P. luctuosus 2017
- P. rotundipennis 2004
- Halesus radiatus 2019
- Lithax obscurus 1980
- Rhyacophila 2000
- Hydropsyche angustipennis 1987
- Oxyethira 1984
- L. extricatus 1982
- L. rhombicus 1990
- M. lateralis 2014
- Glyphotaelius pellucides 2020 2020
- Enoicyla pusilla 1982
- P. latipennis 1987
- P. nigricornis 2001
- Notidobia ciliaris 1988
- H. digitatus 2022
- Silo nigricornis 2020
- Plectrocnemia conspersa 2022
- Lype phaeopa 2001
- Oligotrichia striata 1987
- L. affinis 2019
- L. subcentralis 2020
- L. flavicornis 2020
- Adicella reducta 1996
- Anabolia nervosa 1980
- Anitella obscurata 2001
- Athripsodes aterrimus 2020
- Beraeodes minutus 2020
- Sericostoma personatum 2017
- L. reducta 2014

Hydatophylax infumatus

Zeer zeldzaam, gevoelig

Rote Liste D:
Häufig;
Gleichbleibend
Mässiger Rückgang

Slechts 4 plaatsen in NL:

Kotten, Winterswijk: 1922; Snijdersveerbeek, Aalten : 1975

Berversbergbeek, Cottessen: 1975 ; Geijskes, 1968: Meinweg.

WL: 8 x aangetroffen met 56 ex.

Venhof: 1985, 1986, 1987, 1988, 2008, 2011

Grens: 1982, 2001

Sedertdien: niet meer aangetroffen

Cordulegaster boltoni
Zweigestreifte Quelljungfer
Gewone bronlibel
Zeer zeldzaam, bedreigd

WL: 21 maal aangetroffen met 57 ex.
Van 1980 t/m 2008
Op de Grens en bij Venhof
Daarna niet meer.

Foto: Harry Tolkamp

Calopteryx virgo
Bosbeekjuffer
Blaufügel-Prachtlibelle
Zeldzaam, bedreigd

Waterkwaliteit: Biologisch

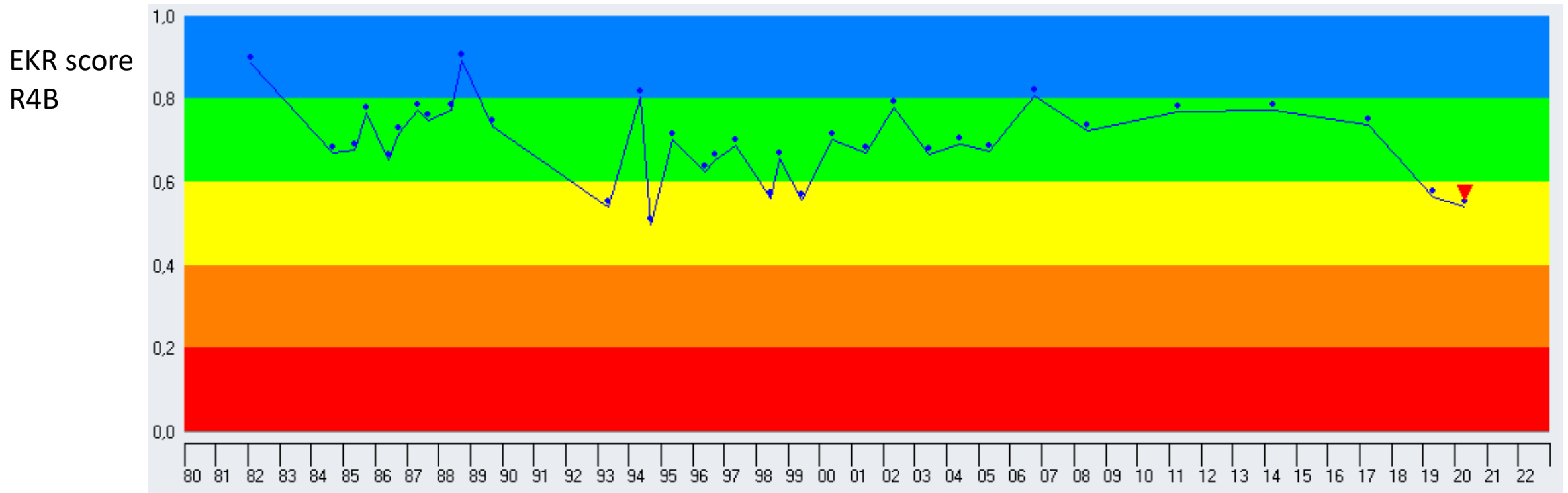
- De Bosbeek herbergt veel (zeer) zeldzame soorten macrofauna uit de EPT groep (Eendagsvliegen, Steenvliegen en Kokerjuffers)
- Veel echte watersoorten zijn inmiddels verdwenen nu de beek elk jaar droogstaat tussen de grens en de middenloop.

OORZAAK:

- De wateraanvoer naar het grondwater vanuit Garzweiler heeft onvoldoende effect op het grondwaterpeil en het water bereikt het Bosbeekdal niet meer (Jaarverslag Garzweiler, 2014). Op een kort traject na (stroomopwaarts van Gp 406) valt de beek droog.

Bosbeek Venhof Biologische Waterkwaliteit vlg KRW

Bosbeek: Koezoep: 0,5; 0,4 in 1990 en 1995

Bosbeek Bondersweg: 0,4 - 0,3 in 2005 – 2020 in 6 monsters

Ontbrekende jaren: droogval; bomenkap. Herstel daarna vanuit de bovenstrooms.

Laatste jaren: effecten van pH stijging en frequentere en langdurige droogte?

Locatie Venhof : valt sinds 2010 ieder jaar droog

25-09-2022

25-09-2022

Niet de hele beek valt droog tot nu toe

- De afgelopen jaren bezoek ik de Bosbeek jaarlijks en dan blijkt dat de beek bij Venhof volledig droog valt, maar dat op de grens tussen de Gp 406 en 405 er water blijft komen en stromen.
- Dat bewijst zich ook door de nog steeds aanwezig populatie van de Gewone of Zoetwatervlokreeft (*Gammarus pulex*) die ik ook onlangs op 25 sept. nog aantrof, maar ook op 16 mei 1922 samen met diverse kokerjuffers, slijkvliegglarven, muggelarven.

Gemeiner Flohkrebs

Bosbeek data

	# monsters	gemiddeld # taxa	EKR score
• Bosbeek grens	9	38	0,74
• Bosbeek Venhof	34	33	0,69
• Bosbeek Koezoep	2	34	0,43
• Bosbeek Bondersweg	7	58	0,35

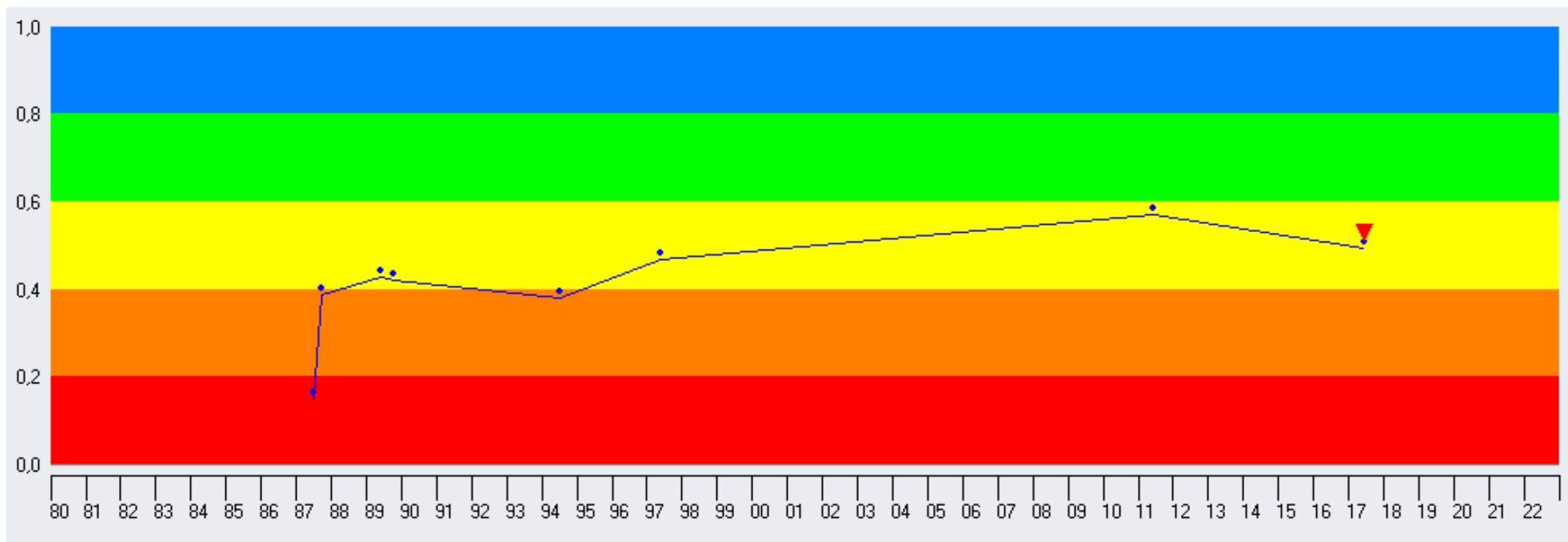
Bosbeek

- 36 spp. Trichoptera, waarvan 33 in de bovenloop en slechts 11 in de benedenloop
- 4 spp. Plecoptera in bovenloop en ook bij de Turfkoelen
- Naast genoemde 3 spp. Haften, ook nog *Baetis vernus* en *Cloeon dipterum* gevonden, resp. 4 en 3 monsters; bij de Koezoep en Turfkoelen ook *Ephemera danica*.
- Bondersweg: vooral Chironomidae, Coleoptera, Mollusca, Heteroptera,

Tot slot iets over de vennen

Elfenmeer-ven Meinweg

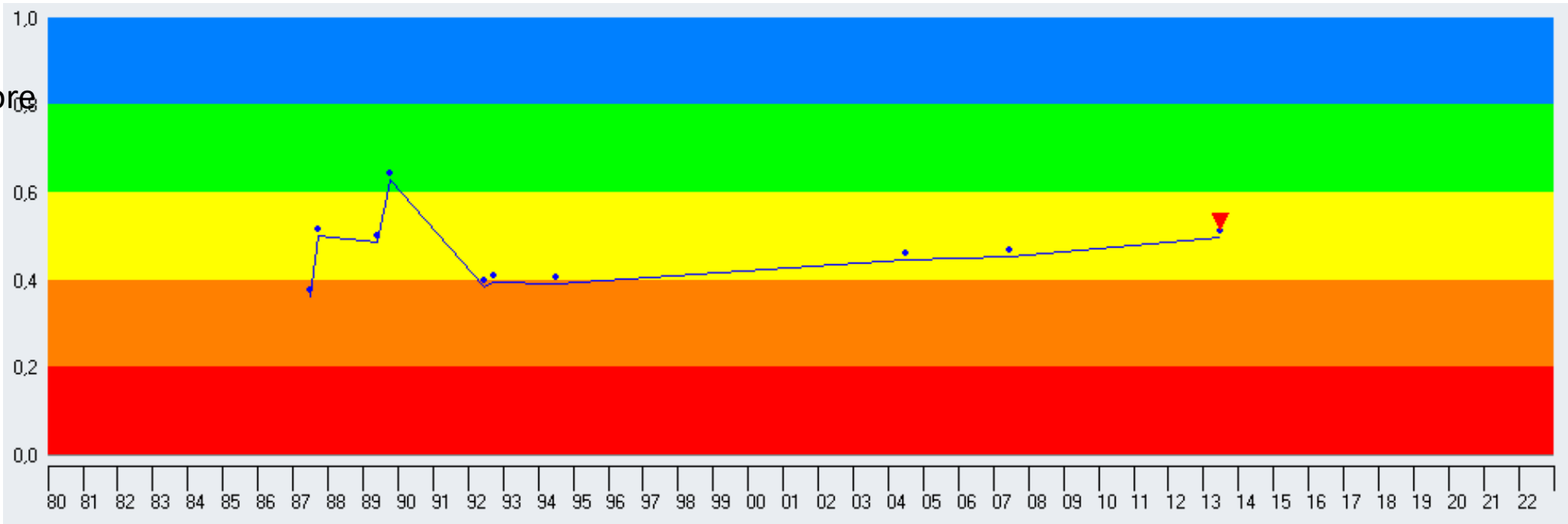
EKR score
M13

Rolvennen Noord

EKR score
M13

Hartelijk dank voor uw aandacht
Herzlichen Dank für Ihre Aufmerksamkeit

Deze studie maakt deel uit van
het Meerjarenprogramma
Onderzoek van het Nationaal Park
De Meinweg. Het doen van
onderzoek door vrijwilligers
wordt mede gesubsidieerd door
de Provincie Limburg vanuit de
subsidieverordening SILG,
paragraaf soortenbeleid.

provincie limburg

Noch Fragen?

Microspectra praecox

Foto: Harry Tolkamp

Ephemera danica :

Halfgevlekte eendagsvlieg; Grosse Eintagsfliege;

Daarvoor: Breedstreepeendagsvlieg;

Vrij algemeen

In waarneming.nl alleen gemeld van de Bosbeek in de Turfkoelen (2013 en 2018) .

WL meldt twee waarnemingen uit de Bosbeek, Koezoep (1990) en Turfkoelen (1980)

Na 2018 niet meer daar waargenomen , mogelijk is het habitat verdwenen door het schoonspuiten duiker en herinrichten van de zandvang bovenin de Turfkoelen. Het was een van mijn 'zekere' plekken waar je altijd Ephemera kon vinden tot 2019.

Op 10 oktober 2022 nog gezocht, niet gevonden.

Ephemera danica
Half gevlekte eendagsvlieg
Große Eintagsfliege

Fotos: Harry Tolkamp

